

Desgranem una partitura

Descripció de l'activitat

La partitura és el mitjà per escriure i conservar les cançons. Per poder-la interpretar cal conèixer els diferents elements que la componen. En aquesta activitat descobrirem com s'escriu i com s'interpreta una cançó en una partitura per tal de poder ser llegida i tocada.

Hem escollit la cançó *Somni*, perquè presenta diferents propostes. Es pot cantar una part amb un/una solista i una part amb cor, en aquest cas a dues veus.

Dificultat 2

Competència

Competència 2. Utilitzar elements bàsics dels llenguatges visual, corporal i musical i estratègies per comprendre i apreciar les produccions artístiques.

Connexions amb altres àmbits i competències

Àmbit Artístic	Competència 1. Mostrar hàbits de percepció conscient de la realitat visual i sonora de l'entorn natural i cultural.
Àmbit Digital	Competència 1. Seleccionar, utilitzar i programar dispositius digitals i les seves funcionalitats d'acord amb les tasques a realitzar. Competència 3. Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment.
Àmbit d'aprendre a aprendre	Competència 5. Utilitzar la interacció i les tècniques d'aprenentatge en grup.

Continguts Clau

- Codis i terminologia utilitzats en el llenguatge musical:
 - Elements rítmics (indicador de compàs, nombre de compassos, figures rítmiques, lligadura).
 - Elements melòdics (clau de sol, notes, armadura, alteracions accidentals).
 - Harmonia (introducció a l'acord, cançons a diverses veus, sistema de pentagrames).
- Interès i valoració vers el llenguatge musical.

Objectius	Criteris d'avaluació	Indicadors		
		Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Interès per la terminologia musical utilitzada en les diferents cançons de la cantata.	Implicar-se durant les activitats, mostrant interès per descobrir l'escriptura musical.	S'implica durant les activitats i mostra interès en la realització d'aquestes.	S'implica durant les activitats i mostra interès en la realització d'aquestes, fent preguntes i mostrant curiositat per aprendre el llenguatge.	S'implica durant les activitats i mostra interès en la realització d'aquestes, fent preguntes i mostrant curiositat. Té interès per descobrir l'escriptura musical en altres temes que li agraden.
Conèixer i identificar els elements bàsics d'una partitura.	Identificar i comprendre els elements d'escriptura musical treballats a l'aula.	Identifica els elements d'una partitura treballats i demostra que els comprèn.	Identifica i comprèn els elements d'una partitura i sap reconèixer-los quan els escolta.	Identifica i comprèn els elements d'una partitura, sap reconèixer-los quan els escolta i interpretar-los.

Actuacions

- Comencem llegint el títol de la cançó que ens indica quin és el tema principal o què es vol transmetre a través del text i la melodia.
- Observem qui ha compostat la cançó: en aquest cas hi ha dos autors, un és el compositor de la música i l'altre el lletrista que ha creat el text.
- Preguntem als alumnes si han pensat alguna vegada en crear una cançó, o si han escrit un text, un poema amb intenció de cantar-lo o que algú li posi música. Potser a una persona li agradaria crear les dues coses: música i lletra. Quins coneixements necessitem? De quin tema el faríem, o de quin estil de música? Preguntem si creuen que és interessant compondre una cançó per expressar una inquietud, una emoció o una reivindicació i que, després, sigui cantada per moltes persones, acompanyant o servint per canviar algun aspecte del món, un canvi cap a una millora social, cultural...
- Fixem-nos que les notes musicals s'escriuen en un pentagrama de cinc línies.
- Recordem el nom de les notes i on se situen, podem encerclar cada nota d'un color diferent.
- Comptem quants pentagrames hi ha en total i veurem que n'hi ha que són per una sola veu i d'altres que van aparellats per interpretar a dues veus.

- Observem l'armadura. A l'inici del primer pentagrama, davant dels números que ens indiquen el compàs, hi podem trobar unes alteracions que s'anomenen "sostinguts" o "bemolls": d'aquestes alteracions en diem armadura. En aquest cas, hi ha escrits dos sostinguts a la nota fa i do; això vol dir que durant tota la partitura aquestes dues notes estaran alterades.
- Fixem-nos en el compàs i expliquem els diferents tipus de compàs que ens podem trobar en altres partitures.
- En aquesta partitura, hi ha set compassos d'introducció a l'inici i set compassos de conclusió al final de la partitura, que són instrumentals i no es canten.
- Adonem-nos que, a l'inici de cada pentagrama, hi ha unes xifres que ens indiquen el número de compàs. Ens ajuden a situar-nos dins la partitura i saber quants n'hi ha en total.
- Hi ha unes notes que van lligades a través d'un símbol: aquest serveix per allargar el seu so.
- Cada nota té una alçada diferent: unes són més agudes i les altres són més greus. Podem analitzar la distància que hi ha entre elles, que anomenem interval.
- Cada síl·laba està vinculada amb una nota que té una durada. Es representa amb diferents figures rítmiques: unes són més curtes i les altres més llargues. En aquesta partitura hi trobarem: la corxera, la negra, la negra en punt, la blanca, la blanca en punt, la rodona i els silencis de negra, blanca i rodona.
- A l'hora de cantar aquesta cançó, observem que hi ha uns compassos que estan escrits per a una sola veu, en un sol pentagrama, i, en canvi, hi ha uns compassos que estan escrits per a dues veus, en dos pentagrames.
- Quan cantem a dues veus, podem descobrir que cada grup de persones canta dues notes diferents i que juntes sonen bé: d'això en diem harmonia.
- Preguntem als alumnes què creuen que vol dir la paraula "harmonia": com l'explicarien i com la definirien. Veurem el paral·lelisme que té amb la música. Podem fer exemples amb un instrument melòdic d'acords senzills per explicar el concepte bàsic d'harmonia.
- Hi ha una nota que té un símbol anomenat becaire, que significa que anul·la l'acció produïda per una alteració anterior durant un compàs o fins que no s'indiqui el contrari. S'anomena alteració accidental.
- Analitzem la forma d'escriure el text de la cançó, la separació sil·làbica.
- Us proposem copiar un fragment de la partitura utilitzant un editor de partitures digitals on l'alumne/a es pugui adonar com aquesta escriptura pot arribar a sonar. Un cop copiada i escoltada es podria jugar a canviar alguna figura rítmica o alguna nota musical i explicar què ha passat.
- Per completar la descoberta de l'escriptura musical, es pot fer un treball comparant diferents partitures i analitzant-les. Donar diverses partitures de cor a diferents grups classe, de dos o tres alumnes, perquè n'analitzin els trets principals i ho posin en comú. Una proposta poden ser les següents cançons de la cantata: *Record*, *Il·lusió*, *Embruix*, *Remor*, *Enyor*, *Força* i *Victòria*. Podem lliurar-los un document per anotar-hi la informació.

- Mostrem un exemple a continuació:

Grup de treball:	
Data:	
Nom de la cançó:	
Autors:	
Nom del compàs:	
Armadura:	
Alteracions accidentals:	
Compassos introductoris:	
Compassos per concloure:	
Nombre de compassos totals:	
Nombre de compassos de veu solista:	
Nombre de compassos de cor:	
Nombre de veus del cor:	

Materials

- Partitura de la cançó *Somni*.
- Àudio de la cançó *Somni*.
- Ordinador amb editor de partitures instal·lat. Es recomana *MuseScore*.